

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 76/2014-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť Crédit Agricole Corporate and Investment Bank S. A., Quai Du President Paul Doumer 9, La Defense Cedex, Paríž, Francúzska republika, zastúpenej Advokátskou kanceláriou White & Case, s. r. o., Hlavné námestie 5, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. Marka Staroňa, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 24/2013 a jeho uznesením z 12. júna 2013 v časti týkajúcej sa výroku, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Crédit Agricole Corporate and Investment Bank S. A. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. októbra 2013 doručená sťažnosť Crédit Agricole Corporate and Investment Bank S. A. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 24/2013 a jeho uznesením z 12. júna 2013 v tomto konaní v časti týkajúcej sa výroku, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z priložených podkladov vyplýva, že sťažovateľka bola odporkyňou v konaní o nariadenie predbežného opatrenia, v ktorom navrhovateľka navrhovala, aby Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) uložil sťažovateľke povinnosť zdržať sa poskytnutia plnení z bankových záruk, ktoré vystavila v prospech tretej osoby (ďalej aj „dotknutá osoba“). Navrhovateľka v konaní o nariadenie predbežného opatrenia bola zároveň účastníčkou rozhodcovského konania proti dotknutej osobe.

Okresný súd uznesením sp. zn. 35 Cb 201/2012 z 31. októbra 2012 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) sčasti vyhovel návrhu a predbežným opatrením uložil sťažovateľke povinnosť zdržať sa plnenia z vystavených bankových záruk. Proti uzneseniu okresného súdu podali odvolanie navrhovateľka, sťažovateľka a tretia osoba ako osoba dotknutá predbežným opatrením.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 2 Cob 74/2013 zo 14. marca 2013 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) rozhodol tak, že odvolanie sťažovateľky odmietol (ako oneskorene podané), uznesenie okresného súdu zrušil a konanie

zastavil pre nedostatok právomoci všeobecných súdov Slovenskej republiky konať o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v dôsledku skôr začatého rozhodcovského konania medzi navrhovateľkou a dotknutou osobou. Náhradu trov prvostupňového konania ani konania pred krajským súdom účastníkom konania nepriznal. Proti uzneseniu krajského súdu podala navrhovateľka dovolanie, a to proti výroku, ktorým krajský súd uznesenie okresného súdu zrušil a konanie zastavil.

Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení stotožnil s názorom krajského súdu, že okresný súd nemal právomoc konať a nariadiť predbežné opatrenie, ak už bol skôr podaný návrh na začatie konania pred rozhodcovským súdom, pretože nedostatok právomoci súdov Slovenskej republiky konať o návrhu navrhovateľky je neodstrániteľnou prekážkou, pre ktorú nemôže ani okresný súd a ani krajský súd konať. Keďže dovolací súd nezistil, že by uznesenie krajského súdu bolo postihnuté vadou odôvodňujúcou prípustnosť dovolania, dovolanie navrhovateľky ako neprípustné odmietol. Vo vzťahu k trovám dovolacieho súdu najvyšší súd uviedol, že náhradu trov konania účastníkom (t. j. ani sťažovateľke) nepriznáva z dôvodu hodného osobitného zreteľa, za ktorý považoval tú skutočnosť, že nemôže posúdiť dôvodnosť, resp. nedôvodnosť návrhu navrhovateľky, a za týchto okolností aj mieru úspešnosti niektorého z účastníkov konania, keďže mu v tom bráni nedostatok právomoci súdov Slovenskej republiky posúdiť vec.

Predmetom sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky s rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorým jej nepriznal trovy konania, čím došlo podľa nej k porušeniu v sťažnosti označených práv.

Sťažovateľka tvrdí, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je ústavne neudržateľné, keďže sa odvoláva na neexistujúce ustanovenia [„§ 150 ods. 1 písm. c)“ a „§ 234b ods. 5 OSP“], čo aj sama sťažovateľka vyhodnocuje iba ako „preklep“, ale zároveň vychádza z nesprávneho výkladu pravidiel Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) o náhrade trov konania najmä preto, lebo nie je zrejmé, či najvyšší súd „rozhodoval o trovách podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP alebo podľa § 150 ods. 1 OSP“, a navyše ani vôbec neskúmal otázku, kto zastavenie konania zaviniel. Podľa sťažovateľky

najvyšší súd predmetné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku neaplikoval správne, keďže návrh na nariadenie predbežného opatrenia bol bezpochyby nedôvodný preto, lebo bol podaný súdu, ktorý zjavne nemal právomoc vo veci konať. Nepriznanie náhrady trov konania sa voči sťažovateľke má javiť ako neprimeraná a neodôvodnená tvrdosť, keďže jej pri procesnej obrane proti predbežnému opatreniu vznikli nemalé náklady, a to nielen na právne zastúpenie pred súdmi, ale taktiež na zabezpečenie prekladov súdnej a inej právnej dokumentácie do cudzieho jazyka. Sťažovateľka ale neuviedla, akú sumu si v dovolacom konaní uplatnila ako nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Názor najvyššieho súdu má navyše viesť k záveru, že navrhovateľka môže bez sankcie v podobe hrozby náhrady trov konania opakovanými návrhmi na nariadenie predbežného opatrenia spôsobovať sťažovateľke nemalé náklady. Sťažovateľka uzatvára, že žiadne okolnosti hodné osobitného zreteľa neboli dané a najvyšší súd nemal aplikovať § 150 ods. 1 OSP, ale v zmysle § 146 ods. 2 OSP mala byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania navrhovateľke ako tej účastníčke, ktorá zavinila zastavenie konania tým, že podala návrh na nariadenie predbežného opatrenia na súd, ktorý nemá právomoc o veci konať.

Z týchto dôvodov sťažovateľka podáva sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené, a zároveň, aby bolo toto uznesenie v jeho výrokovej časti, ktorou nepriznal žiadnemu z účastníkov konania právo na náhradu trov dovolacieho konania, zrušené a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka sa napokon taktiež domáha priznania úhrady trov konania pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel

a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu v časti výroku o náhrade trov súdneho konania, pričom podstata jej argumentácie je založená na tvrdení, že najvyšší súd nesprávne rozhodol o trovách konania, keď nepriznal účastníkom konania náhradu trov dovolacieho konania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa pre sťažnosť relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu „*O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa ust. § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s ust. § 224 ods. 1 a § 150 ods. 1 O. s. p., a ich náhradu účastníkom nepriznal. Dôvodom osobitného zreteľa, pre ktorý dovolací súd takto postupoval, bola skutočnosť, že konanie na odvolacom súde bolo zastavené pre nedostatok právomoci súdov Slovenskej republiky... Dovolací súd ako dôvod hodný osobitného zreteľa považoval skutočnosť, že nemôže posúdiť dôvodnosť, resp. nedôvodnosť návrhu navrhovateľa, keďže mu v tom bráni začaté konanie na rozhodcovskom súde, za týchto okolností miera úspešnosti, resp. neúspešnosti niektorého z účastníkov konania pre spravodlivé rozhodnutie o trovách konania je nezistiteľná a preto dovolací súd za použitia ust. § 150 ods. 1 O. s. p. trovy dovolacieho konania účastníkom nepriznal.*“.

Ústavný súd v prvom rade súhlasí so sťažovateľkou, že nesprávne označenie aplikovaných ustanovení je iba lapsusom nemajúcim vplyv na význam odôvodnenia a ani jeho presvedčivosť.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že nie je jasné, na základe ktorého ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku najvyšší súd nepriznal náhradu trov konania, ústavný súd poukazuje na to, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vzhľadom na jeho prihliadnutie na dôvody hodné osobitného zreteľa vyplýva, že najvyšší súd pristúpil k aplikácii § 150 ods. 1 OSP. Takáto argumentácia najvyššieho súdu pritom nie je v rozpore s názorom sťažovateľky, že zastavenie konania zavinila navrhovateľka, keď podala návrh na nariadenie predbežného opatrenia na súd, ktorý nemá právomoc vo veci konať. Práve naopak, aplikácia výnimky z pravidla o náhrade trov konania v zmysle § 150 ods. 1 OSP prichádza do úvahy vtedy, ak by súd inak niektorému z účastníkov náhradu trov konania mal priznať (a teda vtedy, ak by postupoval podľa § 146 ods. 2 OSP tak, ako to požaduje sťažovateľka).

Ostáva však sporným výklad všeobecného pojmu „*dôvody hodné osobitného zreteľa*“ najvyšším súdom na účel postupu podľa § 150 ods. 1 OSP, medzi ktoré najvyšší súd podľa sťažovateľky zahrnul aj nemožnosť posúdiť vecnú dôvodnosť podaného návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, resp. dôvodnosť uplatneného nároku vo veci samej.

Pri posudzovaní ústavnej udržateľnosti uvedeného výkladu najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje v prvom rade na svoju zdržanlivosť pri posudzovaní problematiky náhrady trov konania.

Ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú rozhodovaciu činnosť, podľa ktorej vo všeobecnosti platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného

výroku o trovách konania sa uchyluje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

Ústavný súd poukazuje na to, že tieto námietky sťažovateľky síce smerujú proti porušeniu princípov spravodlivého procesu, týkajú sa však len jeho časti, a to rozhodovania o trovách konania, čo sa v okolnostiach daného prípadu vo svojich dôsledkoch síce mohlo negatívne dotknúť sťažovateľky, avšak z hľadiska kritérií spravodlivého procesu ich však podľa názoru ústavného súdu nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať rovnakú relevanciu ako námietkam proti procesnému postupu predchádzajúcemu rozhodnutiu vo veci samej (IV. ÚS 225/2012, IV. ÚS 311/2012).

Ústavný súd sa stotožňuje s námietkou sťažovateľky, že je v rozpore s účelom pravidiel náhrady trov konania, ak by nedostatok právomoci všeobecného súdu na konanie (vrátane nariadenia predbežného opatrenia) bez ďalšieho predstavoval taký dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by vylučoval možnosť rozhodnúť o uložení povinnosti navrhovateľke nahradiť sťažovateľke trovy konania. Dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 150 ods. 1 OSP sa majú vzťahovať na konkrétne okolnosti prípadu a situáciu účastníkov konania a nepriznanie náhrady trov konania má predstavovať výnimočné prípady (m. m. III. ÚS 144/2010).

Najvyšší súd vo svojom uznesení pomenoval dôvody hodné osobitného zreteľa, poukázal však nielen na nemožnosť posúdiť dôvodnosť návrhu s ohľadom na mieru úspešnosti navrhovateľky pre nedostatok právomoci na konanie, ale aj na okolnosti prípadu („za týchto okolností“). Za dôležité považuje ústavný súd aj to, že najvyšší nerozhodoval o náhrade trov konania predchádzajúceho dovolaciemu konaniu, ale iba o trovách dovolacieho konania. Ústavný súd preto pri posudzovaní ústavnej udržateľnosti musí zohľadniť okolnosti danej veci (odvolanie sťažovateľky obsahujúce uplatnenie si náhrady trov konania, ktoré bolo vyhodnotené ako oneskorené, či tú okolnosť, že dovolanie nepodávala sťažovateľka, ale iný účastník konania). Po zohľadnení týchto okolností dospel

ústavný súd k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia síce vykazuje určité pochybnosti, pokiaľ ide o aplikáciu § 150 ods. 1 OSP, avšak tieto pochybnosti nedosahujú ústavnoprávnu intenzitu takého zásahu, ktorý by spochybňoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Ústavný súd dopĺňa, že ústavnoprávny rozmer sťažovateľkou namietaného porušenia procesných pravidiel o ukladaní povinnosti náhrady trov konania je spochybnený aj tým, že sťažovateľka má k dispozícii ďalší kompenzačný mechanizmus ujmy spôsobenej predbežným opatrením, čo ešte viac znižuje intenzitu namietaného zásahu a potrebu poskytnutia ochrany ústavným súdom.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že podľa § 77 ods. 3 OSP ak predbežné opatrenie zaniklo alebo bolo zrušené z iného dôvodu, než preto, že sa návrhu vo veci samej vyhovel, alebo preto, že právo navrhovateľa bolo uspokojené, navrhovateľ je povinný nahradiť ujmy tomu, komu predbežným opatrením vznikli. Rozhodne o tom na návrh súd, ktorý nariadil predbežné opatrenie.

Ústavný súd v nadväznosti na citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku poukazuje na právny názor, ktorý je súčasťou jeho doterajšej judikatúry, podľa ktorého navrhovateľ predbežného opatrenia si musí byť vedomý rizík vyplývajúcich z existujúcich procesných úľav, ako aj výhod, ktoré mu tieto procesné úľavy poskytujú (uľahčený prístup k dočasnej ochrane jeho práva formou predbežného opatrenia), v dôsledku čoho musí byť nevyhnutne pripravený znášať aj negatívne následky (II. ÚS 570/2013).

Zo sťažnosti však nevyplýva, že by sťažovateľka uplatnila svoje zvýšené náklady spojené s predbežným opatrením (ujmu), ktoré neboli nahradené ako trovy konania proti navrhovateľke.

Ústavný súd z týchto dôvodov podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti sa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2014